

Ульянченко Юрій Олександрович,
д. держ. упр., доц., професор кафедри економічної політики та менеджменту,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0003-2770-8685;

Єфанов Володимир Анатолійович,
к. е. н., доц., доцент кафедри логістики та виробничого менеджменту,
Сумський національний аграрний університет,
м. Суми
ORCID 0000-0002-2004-1470;

Тимоха Денис Анатолійович,
к. держ. упр., доц., доцент кафедри економічної політики та менеджменту,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 0000-0002-0741-4877

УДК 351.82

doi: 10.34213/tp.19.01.10

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ

Розглянуто сутність наукових підходів до трактування основних положень поняття “розвиток” та “сталий розвиток”, а також визначено основні напрями державної політики у сфері зеленої економіки. Визначено, що завдання державного регулювання буде саме полягати у стимулюванні розвитку і всебічній підтримці розвитку зелених кластерів, що здатні змінити структуру економіки на інноваційну. Здійснено узагальнення того, що основні положення зеленої економіки є надзвичайно прогресивними, їх спрямовано не тільки на покращання навколишнього середовища, але й підвищення рівня життя людей.

Ключові слова: державне регулювання, розвиток, сталий розвиток, зелена економіка, управління, кластер, зелений кластер.

Постановка проблеми. На сьогодні національну стратегію розвитку нашої держави зорієнтовано на перехід на засади сталого розвитку, які визначено і прийнято до впровадження в усьому цивілізованому світі. Ключову роль у модеруванні та координації запровадження основних аспектів цієї концепції на світовій арені відіграє ООН. Основною метою запровадження цієї концепції в нашій державі є досягнення збалансованості в економічному, соціальному та екологічному розвитку, при цьому не зменшуючи ваги жодного із зазначених напрямів розвитку.

Зокрема, слід наголосити на тому, що розвиток зеленої економіки дає низку суттєвих переваг для нашої економіки. Зелена економіка дає можливість генерувати нові ідеї, здійснювати нові інвестиції, запроваджувати інновації в різні сфери економіки, отримувати нові навички і розвивати нові напрями підприємницької діяльності та створювати нові робочі місця.

© Ульянченко Ю. О., Єфанов В. А., Тимоха Д. А., 2019

Такі можливості для зростання є не тільки у звичайних “зелених” галузях економіки – енергетиці чи сільському господарстві, але можуть з’являтися і в інших сферах суспільного життя, таких як транспорт, добувна промисловість, будівництво, металургія, легка промисловість тощо. Зелена економіка не має бути підмножиною галузей економіки – уся наша економіка має бути зеленою. Зелена економіка буде максимізувати цінність і зростання в цілому економіки, використовуючи раціонально природні ресурси.

Залучення державою технологічних інновацій є важливим компонентом переходу до зеленої економіки, але такого переходу можна досягти лише через інновації в суспільстві, які було визначено як нове соціально-економічне поліпшення щоденного життя людей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження поняття розвитку присвячено праці багатьох вітчизняних вчених. Наприклад, М. Афанасьєв [1], В. Василенко [4], Т. Калинську [8], Ю. Погорелов [10] розглядали категорію “розвиток” з економічних позицій. І. Богатирьов [2], В. Волкова [5], А. Мельник [9], О. Раєвнева [12] обґрунтовують “розвиток” як природний закономірний процес. В. Герасимчук [6] та А. Тридід [14] ототожнюють “розвиток” зі спрямованим процесом досягнення цілей. М. Захаров [7], С. Шимшилов [18] розглядають “розвиток” із соціальної позиції, характеризуючи як процес розв’язання соціальних проблем. Такі вітчизняні вчені, як М. Малік [13], М. Кропивко, О. Булавка, Ю. Ульянченко [15–17], наголошують на доцільності та обґрунтовують переваги кластерних структур та кооперації задля досягнення запланованих результатів під час формування політики сталого розвитку.

Метою статті є розгляд та узагальнення різних наукових підходів до трактування поняття “розвиток” та “сталий розвиток”, а також визначення сучасних напрямів та форм розвитку високоінтегрованих господарських суб’єктів, які в змозі забезпечити стає зростання як національної, так і регіональних економік нашої держави.

Виклад основного матеріалу. Для запровадження основних аспектів сталого розвитку в нашій державі слід вирішити досить велику кількість нерегульованих раніше питань у різних сферах національної економіки. У першу чергу необхідно підтримувати освітні ініціативи, що сприяють поширенню основних знань про “сталий” розвиток; стимулювати запровадження та використання інноваційних систем та технологій у виробничій сфері та сільському господарстві, забезпечуючи в такий спосіб стабільний доступ до харчових продуктів відповідно до потреби людини в поживних елементах; надати можливість мати доступ до таких технологій і для бідних соціально-економічних верств населення; забезпечити скорочення безробіття та підвищити рівень доходів із метою боротьби з бідністю; здійснювати управління природними ресурсами та захист довкілля [20].

Але одним із центральних питань в обговоренні аспектів сталого розвитку є те, чи відповідає він потребам економічного зростання. Це виходить із того, що природні ресурси землі, від яких залежить сучасна економіка, є обмеженими. І чи може справді зелена економіка успішно розвиватися в рамках ринкової системи, що існує, чи потрібна фундаментальна революція в економічній системі? Беззаперечним є факт того, що зростання є основною і неминучою рисою глобальної економіки.

Слід зазначити, що різні підходи до теорії сталого зростання та розвитку подано ще у працях У. Ділла, А. Томпсона, Дж. Гелбрейта, Й. Шумпетера та ін. Деякі автори досліджують окремі типи розвитку, зокрема такі, як

“сталий розвиток”, “організаційний розвиток”, “адаптивний розвиток”, “соціально-економічний”, “керований” та ін. Проте домінантою цих понять є все ж таки єдине поняття розвитку.

Наприклад, Н. Афанасєв, В. Рогожин, В. Рудик розглядали категорію “розвиток” з економічних позицій, визначаючи його як цілеспрямований рух на підвищення ефективності виробництва продукції, оптимальної якості, кількості й асортименту [1]. Тоді як В. Василенко, Т. Калинєску, Ю. Погорєлов досліджували категорію “розвиток” через економічне зростання господарського суб’єкта з покращанням показників його функціонування [4; 8; 10]. Інші вчені (І. Богатирьов, В. Волкова, А. Мельник, О. Раєвнева) визначають його як природний закономірний процес змін властивостей соціально-економічних систем [2; 5; 9; 12]. На противагу їм В. Герасимчук та А. Тридід указують на таку характеристику досліджуваного поняття, як цілеспрямованість, тобто розвиток вони ототожнюють зі спрямованим процесом досягнення цілей [6; 14], що за сутністю ближче до категорій управління. М. Захаров, А. Кузнецов, С. Шимшилов розглядали соціальний напрям розвитку як процес поєднання форм і методів впливу на вирішення соціальних проблем [7; 18], що актуально в умовах соціально орієнтованої економіки.

Підходи до трактування розвитку узагальнено та систематизовано на рис. 1.

Рис. 1. Підходи до визначення категорії “розвиток”. Джерело: узагальнене автором на основі [1; 4; 7; 10; 14; 18]

В. Прадун пропонує поділ, що залежить від спеціальності вчених, які досліджують цю категорію, – біологи, екологи, економісти. Перша група віддзеркалює позицію біологів і означає підтримання продуктивності біологічних ресурсів; друга – екологів, які вважають, що “сталий розвиток” означає підтримання різноманітності видів в екосистемах, які перебувають під тим чи іншим антропогенним впливом; третя – економістів, на думку яких “сталий розвиток” – це підтримання економічного розвитку на основі раціонального використання наявних ресурсів та збереження їх для наступних поколінь людства [11].

Отже, маючи досить велику кількість власних наукових бачень, разом із категорією “сталий” пропонуються й інші терміни, такі як “зрівноважений”, “стійкий”, “збалансований”, “екорозвиток”, “зелена економіка” та ін., що в цілому, незважаючи на деякі відмінності, характеризують одне й те саме поняття [3].

Ми також у своєму дослідженні поряд із поняттям “сталий розвиток” використовуємо і поняття “зелена економіка” і вважаємо їх тотожними.

Економічна діяльність відбувається в рамках складної соціально-екологічної системи. У цій системі товари і люди, які отримують вигоди, разом із системами, що їх виробляють, взаємопов’язані між собою складними і часто непередбачуваними способами. Це може призвести до серйозних негативних екологічних наслідків економічного зростання. Зокрема, збільшення у виробництві продуктів харчування може призвести до зростання чисельності населення, що може призвести до подальшого збільшення попиту як на сільськогосподарські землі, так і на виробництво продуктів харчування через процес позитивного зворотного зв’язку і в результаті знищення екосистем. Тому взаємозв’язок між виробництвом продуктів харчування та чисельністю населення не є простим попитом і пропозицією, який, згідно з неокласичними економічними моделями, врешті-решт досягне рівноваги. Скоріше, попит може призвести до більшого попиту. Ще одна характеристика складних економічних систем полягає в тому, що потенційно вони можуть зазнати незворотних змін, перетнувши переломну точку, яка навіть може призвести до їхнього розпаду. Можливість такого колапсу, що відбувається в глобальній соціально-екологічній системі, наприклад, через зміну клімату, є одним із головних факторів, що зумовляють необхідність переходу на засади зеленої економіки.

Замість економіки, що стало зростає, деякі “екологічні” економісти стверджують про необхідність створення такої стадої економіки, у якій людське населення і запаси капіталу залишаються постійними з часом. Такі запаси не будуть статичними, але замість цього будуть змінюватися в динамічній рівновазі, залежно від коливань показників народжуваності, смертності, виробництва та споживання. Деякі пропозиції щодо розвитку зеленої економіки базуються на цій концепції. Наприклад, деякі науковці вважають [13], що державну політику стимулювання розвитку зеленої економіки має бути спрямовано:

- на розроблення національного плану переходу щодо збереження ключових екологічних функцій підтримки життя;
- розроблення та упровадження нових заходів оцінювання економічного ефекту, крім ВВП;
- зобов’язання зменшити нерівність доходів і багатства верств населення;
- створення нової фінансової структури для підтримки зеленої економіки, щоб банківська система працювала більше як суспільна користь і регулювалася відповідним чином.

Враховуючи вищезазначені положення, слід наголосити на тому, що традиційну структуру державного управління недостатньо налаштовано на

розв'язання сучасних соціальних та екологічних проблем, які потребують довгострокових, а не короткострокових рішень. Розвиток зеленої економіки потребує сприятливого середовища з точки зору реалізації відповідної державної політики, наявності відповідних державних інституцій та механізмів управління. В ООН, враховуючи роль національних урядів [19], визначили такі ключові сприятливі умови для переходу до зеленої економіки:

- встановлення дієвих індикаторів;
- виділення пріоритетних сфер діяльності, які мають стимулювати екологізацію секторів економіки;
- механізм обмеження витрат у районах, які найбільше руйнують природний потенціал (наприклад, штучне зниження цін на товари чи послуги через субсидування може стимулювати збільшення відходів та надмірне використання, що може призвести до деградації відновлюваних ресурсів та цілих екосистем);
- запровадження відповідних податків та ринкових інструментів для зміни переваг споживачів та сприяння до залучення зелених інвестицій та інновацій;
- інвестування у розвиток людського потенціалу та навчання;
- посилення рівня міжнародного управління.

Механізми та інструменти державного забезпечення розвитку зеленої економіки відрізняється від традиційних підходів тим, що в основі цього регулювання має бути дбайливе ставлення до навколишнього середовища, і саме тому тут робиться акцент на екологічних процесах і принципах. Ідеї зеленої економіки є надзвичайно прогресивними, їх спрямовано не тільки на покращання навколишнього середовища, але й підвищення рівня життя людей. Проте досягнення цих ідей вимагатиме безпрецедентних змін у нашому суспільстві.

В останні десятиліття економіки світу стають усе більш інтегрованими і взаємозалежними, цей процес називають глобалізацією. Це надало суттєву перевагу як окремим особам, так і корпораціям щодо збільшення їхнього багатства, можливості запропонувати ширший асортимент товарів широкого вжитку, полегшення міжнародних поїздок і поліпшення комунікаційних зав'язків. Міжнародні корпорації виграли і через доступ до великих ринків збуту продукції та ринків дешевої робочої сили, а також виплату нижчих податків, вибираючи відповідно більш привабливі країни.

Згідно з неокласичною економічною теорією, глобальний ринок, що вільно функціонує, повинен сприяти зростанню бідних країн, отже сприяти зниженню бідності. Насправді деякі країни, що розвиваються, змогли досягти набагато вищих темпів зростання, ніж інші, і глобалізація сприяла збільшенню нерівності. Усе більш глобалізована економіка також є більш енергоємною, що відбиває довгі ланцюги поставок між виробниками та споживачами, а також вищі викиди вуглецю за рахунок спалювання викопного палива.

Як альтернатива процесу глобалізації є процес локалізації, який може. Навпаки, не тільки зменшити нерівність, а й забезпечити розвиток високоінноваційної зеленої економіки. І саме це є ключовим завданням державної політики стимулювання розвитку зеленої економіки. Це стосується ініціатив, орієнтованих на громаду, спрямованих на цінність, що реагують на місцеві проблеми і розробляють інноваційні соціально-економічні рішення. Такі низові ініціативи швидко поширюються, як правило, цього можна досягти через проведення державного стимулювання розвитку:

- продовольчих кооперативів;
- мікропідприємства та мікрофінансування;
- ринку місцевих фермерів;

- розвитку спільного використання засобів праці;
- локальних бартерних систем;
- зеленого туризму та екоселищ;
- громадських корпорацій та банків;
- місцевих бізнес-альянсів
- сучасних зелених кластерних структур тощо.

Сучасна глобальна економіка характеризується значною конвергенцією знань, технологій і компетенцій, нелінійним розвитком соціально-економічних систем, зростанням ентропії, необхідністю використання методів проактивного управління, здійснення органічного підходу до функціонування соціально-економічних систем. У зазначеному функціональному середовищі все частіше заслуговують на увагу конструктивні методологічні рішення щодо трансформації традиційного галузевого формату в мережну організацію економіки на основі теорії конкурентного співробітництва. Подібні мережні структури ринкового походження створюють передумови для формування кластерів і визначають потенційні можливості для одержання різноманітних інноваційних ефектів.

Дійсно, формування інституційного середовища з домінуванням горизонтально-мережних зв'язків може створити сприятливі умови для виникнення кластерів, які продукують інновації, а спільна діяльність науково-освітніх закладів (переважно університетів), бізнесу і влади в перспективі може забезпечити випереджальний розвиток окремих територій [13].

Зокрема, створення зелених кластерних структур дозволить пришвидшити запровадження зелених технологій до всіх сфер життєдіяльності людини. Концепція зеленого кластера як інституту постіндустріальної інформаційної економіки має стати інструментом управління інноваційною зеленою економікою на основі локалізації та інтеграції, необхідної для ефективного використання переваг глобалізації та інформатизації. Особливе значення для концепції зеленого кластера має інституційне розуміння інтеграції. Міжгалузева та міжрегіональна інтеграція, а не виключно галузевий, технологічний та коопераційний поділ праці визначають у сучасних умовах конкурентоспроможність економічної системи [16].

Концепція зеленого кластера як соціально-економічного інституту має базуватися на узгодженні інтересів і співробітництві різних агентів, а не тільки на конкуренції їх. Сам по собі кластер як соціально-економічний інститут компенсує зростання в умовах глобалізації рівня невизначеності соціальних процесів, створює специфічний інформаційний простір, що формує економічних суб'єктів із новими мотиваціями, розвиває багатовекторність економічного простору. Мета його створення має полягати не в максимізації прибутку його учасників, а в створенні умов та передумов, організаційних і соціальних можливостей для розвитку сучасної зеленої економіки, узгодження інтересів учасників кластера.

У сучасних умовах кластер вважається найбільш ефективною формою організації інноваційних процесів регіонального розвитку, за якої конкурентна перевага створює не окремі суб'єкти підприємницької діяльності, а регіональні багаторівневі та багатопрофільні об'єднання. І завдання державного регулювання буде полягати у стимулюванні розвитку і всебічній підтримці саме розвитку зелених кластерів, що здатні змінити структуру економіки на інноваційну. У рамках даних об'єднань, зелених кластерів має відбуватися концентрація необхідних ресурсів і технологій, використання яких спрямовано на досягнення визначеної для всіх учасників процесу та прийнятої ними спільної мети. Створюється єдиний соціоекономічний та інформацій-

ний простір, з'являються можливості синергії в розвитку, об'єднанні інтелектуальних капіталів, взаємопідтримці фінансовими ресурсами.

Інакше кажучи, у кластерах формується складна комбінація конкуренції та кооперації. Вони знаходяться наче в різних площинах і доповнюють один одного, особливо в інноваційних процесах. У свою чергу, зазначена форма об'єднання потребує високої довіри, стійких, особливих взаємин між організаціями [15, с. 5].

Отже, основною ідеєю зеленого кластера є підвищення якості життя населення регіону та ефективності діяльності його учасників на основі кооперації та співробітництва. Завдяки використанню ресурсного, управлінського та інтелектуального потенціалів елементів, що входять до кластера, і механізму взаємин між його учасниками проявляється синергетичний ефект, що дозволяє збільшити результативність роботи кожної структури та забезпечити їхній сумісний розвиток і збереження навколишнього середовища.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Підсумовуючи, зазначимо, що, як показує досвід сучасності, державне регулювання розвитку зеленої економіки має забезпечити концентрацію необхідних ресурсів на задоволенні пріоритетних потреб, які забезпечать сталий соціально-економічний розвиток на основі переходу від ресурсно-сировинної до інноваційної, а потім – до постіндустріальної зеленої економіки. Зелені кластери дозволять скоротити час на обмін інформацією, прийняття й реалізацію управлінських рішень, на формування та імплантацію державного регулювання розвитку зеленої економіки.

Аналіз концепції сталого розвитку спонукає до загального висновку про те, що розвиток зелених кластерів дозволить учасникам використовувати управлінські компетенції, які виходять за межі їхнього бізнесу. Запровадження державної програми розвитку зелених кластерів має включати весь комплекс необхідних заходів, об'єднаних спільною метою, пов'язаних із виконавцями, ресурсами і термінами виконання, що дозволить знайти оптимальну послідовність вирішення відповідних завдань.

Перспективним питанням подальшого дослідження, на нашу думку, варто вважати більш детальне дослідження сучасних високоінтегрованих структур кластерного типу, створення та функціонування їх у межах концепції зеленої економіки.

Список використаних джерел

1. Афанасьев Н. В., Рогожин В. Д., Рудык В. И. Управление развитием предприятия : монография. Харьков : ИНЖЭК, 2003. 184 с.
2. Богатирьев І. О. Ефективність розвитку підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. пр.* Київ : НДЕІ, 2003. Вип. 7/8 (26/27). С. 73–79.
3. Будущее, которого мы хотим. Итоговый документ Конференции ООН по устойчивому развитию Рио+20. URL : http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/66/288&Lang=R (дата звернення : 11.01.2019).
4. Василенко В. А. Теоретические и методологические основы устойчивости предприятий в условиях формирования среды. *Культура народов Причерноморья*. 2004. № 51. С. 168–177.
5. Волкова В. Н., Емельянова А. А. Теория систем и системный анализ в управлении организациями. М. : Финансы и статистика, 2006. 848 с.
6. Герасимчук В. Г. Развитие предприятия: диагностика, стратегия, эффективность. Київ : Вища шк., 1995. 167 с.
7. Захаров Н. Л., Кузнецов А. Л. Управление социальным развитием организации. М. : ИНФРА-М, 2006. 263 с.
8. Калинеску Т. В. Проблемы социально-экономического развития предприятий в условиях экономического кризиса. *Бизнес-информ*. 2009. № 4(1). С. 66–69.

9. Мельник Л. Г. Фундаментальные основы развития. Сумы : Унив. кн, 2003. 288 с.
10. Погорелов Ю. С. Развитие предприятия: понятия та види. *Культура народов Причерноморья*. 2006. № 88. С. 75–81.
11. Прадун В. П. Економіко-екологічні основи сталого розвитку регіональних агропромислових комплексів : автореф. дис. ... д-ра екон. наук. Львів, 2005. 41 с.
12. Раєвнева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі : монографія. Харків : ІНЖЕК, 2006. 496 с.
13. Соціально-економічні засади розвитку сільських територій (економіка, підприємництво і менеджмент) : монографія / за заг. ред. Маліка М. Й. (кер. авт. кол), Кропивко М. Ф., Булава О. Г. та ін. Київ : ННЦ ІАЕ, 2012. 642 с.
14. Тридід О. М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства : монографія. Харків : ХДЕУ, 2002. 364 с.
15. Ульяновченко Ю. О. Формування кластерів як засіб сталого соціально-економічного розвитку регіону. *Теорія та практика державного управління*. 2011. № 4 (35). С. 1–7.
16. Ульяновченко Ю. О. Методологічні засади формування кластерної політики в умовах глобалізації. *Державне будівництво*. 2010. № 2. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua>.
17. Ульяновченко Ю. О. Концептуальні підходи до державного регулювання розвитку кластерів. *Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр.* Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ "Марістр", 2010. № 2 (38). С. 190–197.
18. Шимшилов С. В. Стратегия современного предпринимательства и социального развития корпораций / под ред. Н. М. Кулапова. М. : Дашков и Ко, 2004. 246 с.
19. Global Green New Deal Policy Brief. Geneva : UNEP, Economics and Trade Branch, International Environment House, 2009. 16 p.
20. Promoting Sustainable Agriculture and rural development: Agenda 21. Rome : FAO, 1996. Chapter 14.

References

1. Afanasev, N.V., Rohozhyn, V.D., Rudyk, V.Y. (2003). Upravlenye razvytyem predpriyatiya [Enterprise Development Management]. Khakov: YNZhЭК [in Russian].
2. Bohatyrov, I.O. (2003). Efektivnist rozvytku pidpriemstv. [Efficiency of enterprise development]. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini: zb. nauk. Prats.NDEI, 7–8 (26–27), 73–79* [in Ukrainian].
3. The future we want. Outcome document of the United Nations Conference on Sustainable Development Rio + 20. URL: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/66/288&Lang=R.
4. Vasylenko, V.A. (2004). Teoreticheskiye i metodolohicheskiye osnovy ustoichyvosti predpriyatiy v usloviyakh formirovaniya sredy. *Kultura narodov Prychernomoria [Culture of the peoples of the Black Sea], 51, 168–177* [in Russian].
5. Volkova, V. N., Yemel'yanova, A.A. (2006). Teoriya sistem i sistemnyy analiz v upravlenii organizatsiyami [System Theory and Systems Analysis in the Management of Organizations]. Moskov: Finansy i statistika [in Russian].
6. Herasymchuk, V.H. (1995). Rozvytok pidpriemstva: diahnozyka, stratehiia, efektyvnist [Enterprise development: diagnostics, strategy, efficiency]. Kyev: Vyshcha shk [in Ukrainian].
7. Zakharov, N.L., Kuznetsov, A.L. (2006). Upravleniye sotsial'nym razvitiyem organizatsii [Management of social development of an organization] Moskov: INFRA-M [in Russian].
8. Kalinesku, T.V. (2009). Problemy sotsial'no-ekonomicheskogo razvitiya predpriyatiy v usloviyakh ekonomicheskogo krizisa [Problems of the socio-economic development of enterprises in the context of the economic crisis] . *Biznes-inform, 4(1), 66–69* [in Russian].
9. Mel'nik, L.H. (2003). Fundamental'nyye osnovy razvitiya [The Fundamental Basis of Development]. Sumy: Universitetskaya kniga [in Russian].
10. Pohoryelov, Y.S. (2006). Rozvytok pidpriemstva: ponyattya ta vydy [Development of the enterprise: concepts and types]. *Kultura narodov Prychernomoria [Culture of the peoples of the Black Sea], 88, 75–81* [in Ukrainian].
11. Pradun, V.P. (2005). Ekonomiko-ekolohichni osnovy staloho rozvytku rehionalnykh ahropromyslovykh kompleksiv [Economic and ecological bases of sustainable development of regional agro-industrial complexes] Doctor's thesis. Lviv [in Ukrainian].
12. Raievnjeva, O.V. (2006). Upravlinnia rozvytkom pidpriemstva: metodolohiia, mekhanizmy, modeli [Management of enterprise development: methodology, mechanisms, models]. Kharkiv: INZhEK [in Ukrainian].

13. Malik, M.I., Kropyvko, M.F., Bulavka, O.H. (2012). Sotsialno-ekonomichni zasady rozvytku silskykh terytorii (ekonomika, pidpriemnytstvo i menedzhment) [Socio-economic principles of development of rural territories (economy, entrepreneurship and management)]. Kyev: NNTs IAE [in Ukrainian].
14. Trydid, O.M. (2002). Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm stratehichnoho rozvytku pidpriemstva [Organizational and economic mechanism of strategic development of the enterprise] Khakiv: KhDEU [in Ukrainian].
15. Ulianchenko, Yu.O. (2011). Formuvannia klasteriv yak zasib staloho sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehionu. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia [Theory and practice of public administration]*, 4(35), 1–7 [in Ukrainian].
16. Ulianchenko, Yu.O. (2010). Metodologichni zasady formuvannia klasternoyi polityky v umovax globalizatsiyi. *Derzhavne budivnytstvo*. 2 [in Ukrainian].
17. Ulianchenko, Yu.O. (2010). Konceptualni pidhody do derzhavnogo reguluyuvannia rozvytku klasteriv. *Aktualni problemy derzhavnogo upravlinnya*, 2 (38), 190–197 [in Ukrainian].
18. Shimshilov, S.V., Kulapov, N. M. (2004). Strategiya sovremennogo predprinimatel'stva i sotsial'nogo razvitiya korporatsiy [Strategy of modern entrepreneurship and social development of corporations]. Moskov: Dashkov i Ko [in Russian].
19. Global Green New Deal Policy Brief. Geneva: UNEP, Economics and Trade Branch, International Environment House (2009).
20. Promoting Sustainable Agriculture and rural development: Agenda 21. Rome: FAO (1996). Chapter 14.

Ulyanchenko Y. O., Doctor of Public Administration, Associate Professor, Professor of Economic Policy and Management Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0003-2770-8685;

Yefanov V. A., PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Logistics and Production Management Department, Sumy National Agrarian University, Sumy
ORCID 0000-0002-2004-1470;

Tymokha D. A., PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of Economic Policy and Management Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0002-0741-4877

STATE POLICY OF STIMULATING THE DEVELOPMENT OF A GREEN ECONOMY

The essence of scientific approaches to the interpretation of the basic concepts of the concept of “development” and “sustainable development” is considered, as well as the main directions of state policy in the field of green economy are defined. It is noted that localization can provide development of a highly innovative green economy. It is substantiated that in the modern functional environment constructive methodological decisions on the transformation of the traditional branch format into a network organization of the economy on the basis of the theory of competitive cooperation are increasingly deserving attention. It is determined that the task of state regulation will be precisely to stimulate development and comprehensive support for the development of green clusters, which are able to change the structure of the economy into an innovative one. Creating green cluster structures will accelerate the introduction of “green” technologies in all areas of human life. The concept of a green cluster, as an institution of post-industrial information economy, should become an instrument for managing an innovative green economy based on the localization and integration necessary for the effective use of the benefits of globalization and informatization. Intersectoral and interregional integration, and not exclusively sectoral, technological and cooperative division of labor, determine in today's conditions the competitiveness of the economic system. By itself, the cluster, as a socio-economic institute, compensates for the growing level of uncertainty in social processes that grows in a globalized world, creates a specific information space that forms economic actors with new motivations, and develops a multi-vector of economic space. The purpose of its creation should be not to maximize the profit of its participants, but to create conditions and prerequisites, organizational and social opportunities for the development of the modern green economy, harmonization of interests of the cluster participants. A generalization is made that the main provisions of the green economy are extremely progressive, they are aimed not only at improving the environment but also improving the standard of living of people.

Key words: state regulation, development, sustainable development, green economy, management, cluster, “green” cluster.

Надійшла до редакції 15.02.2019 р.